

Skale czasu

dr inż. Stefan Jankowski
s.jankowski@am.szczecin.pl

Definition of Time

Co mierzą zegary

- (przyp. fizykom Albert Einstein, Donald Ivey, and others)

Coś co zapobiega aby wszystko nie działo się jednocześnie

- (fizyk John Wheeler i.in.)

Liniowe kontinuum momentów

- (filozof Adolf Grünbaum)

pewien okres, w którym coś zostało wykonane

- (Medical Dictionary)

kontinuum, w którym nie ma wymiarów przestrzennych

- (Encyclopaedia Britannica)

wymiar, dzięki któremu wydarzenia mogą być uporządkowane od przeszłości poprzez teraźniejszość do przyszłości, a także miara czasu trwania zdarzeń i odstępów między nimi

- (Wikipedia)

Pomiar upływu czasu

od...

pomiędzy...

Za pomocą zmian...

Okresy czasu

- Słońce / rok

Interwał czasu pomiędzy tymi samymi pozycjami Ziemi na orbicie słonecznej (np. perihelium)

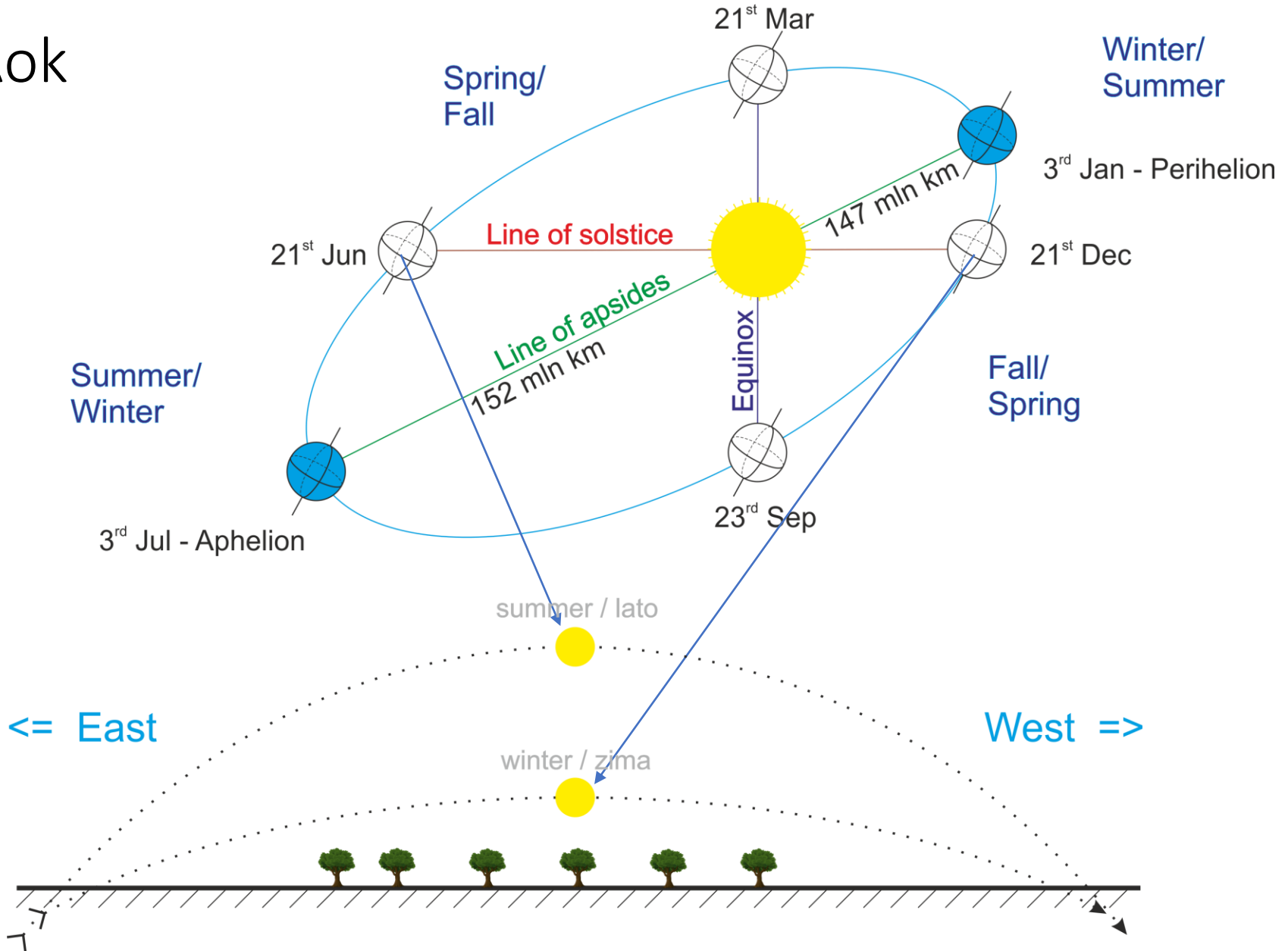
- Księżyc / miesiąc

Interwał czasu pomiędzy tymi samymi fazami księżyca (np. pełnia)

- Ziemia / dzień

Interwał czasu w którym Ziemia obróci się dookoła swojej osi względem ciała niebieskiego

Rok

Rok

Pełny obieg Ziemi na orbicie słonecznej trwa 365.2422 dni, dlatego:

- Rok zwykły trwa 365 oraz co 4 lata rok przestępny 366 dni
- Rok przestępny to taki, który spełnia jeden z następujących warunków:
 1. jest podzielny przez 4 ale nie jest podzielny przez 100
 2. Jest podzielny przez 400

Przykład:

Rok 2000:

1. $2000/4 = 500$ (reszta = 0) oraz $2000/100=20$ (reszta = 0)
warunek nie jest spełniony
2. $2000/400 = 5$ (reszta = 0) => warunek spełniony

rok 2000 jest rokiem przestępnym

Miesiąc

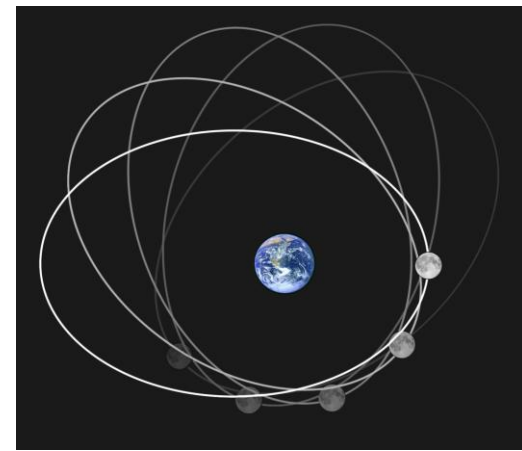
Średni okres, w którym fazy księżyca się zmieniają wynosi 29.5 dni

Co daje: $12 * 29.5 = 354$

Natomiast pełny obieg Ziemi dookoła Słońca wynosi 365.2422 dni

Brakujące prawie 2 tygodnie kompensuje się poprzez wydłużenie miesiący.

Dlatego obecnie miesiące mają 30 lub 31 dni poza lutym, który trwa 28 dni (29 w latach przestępnych)

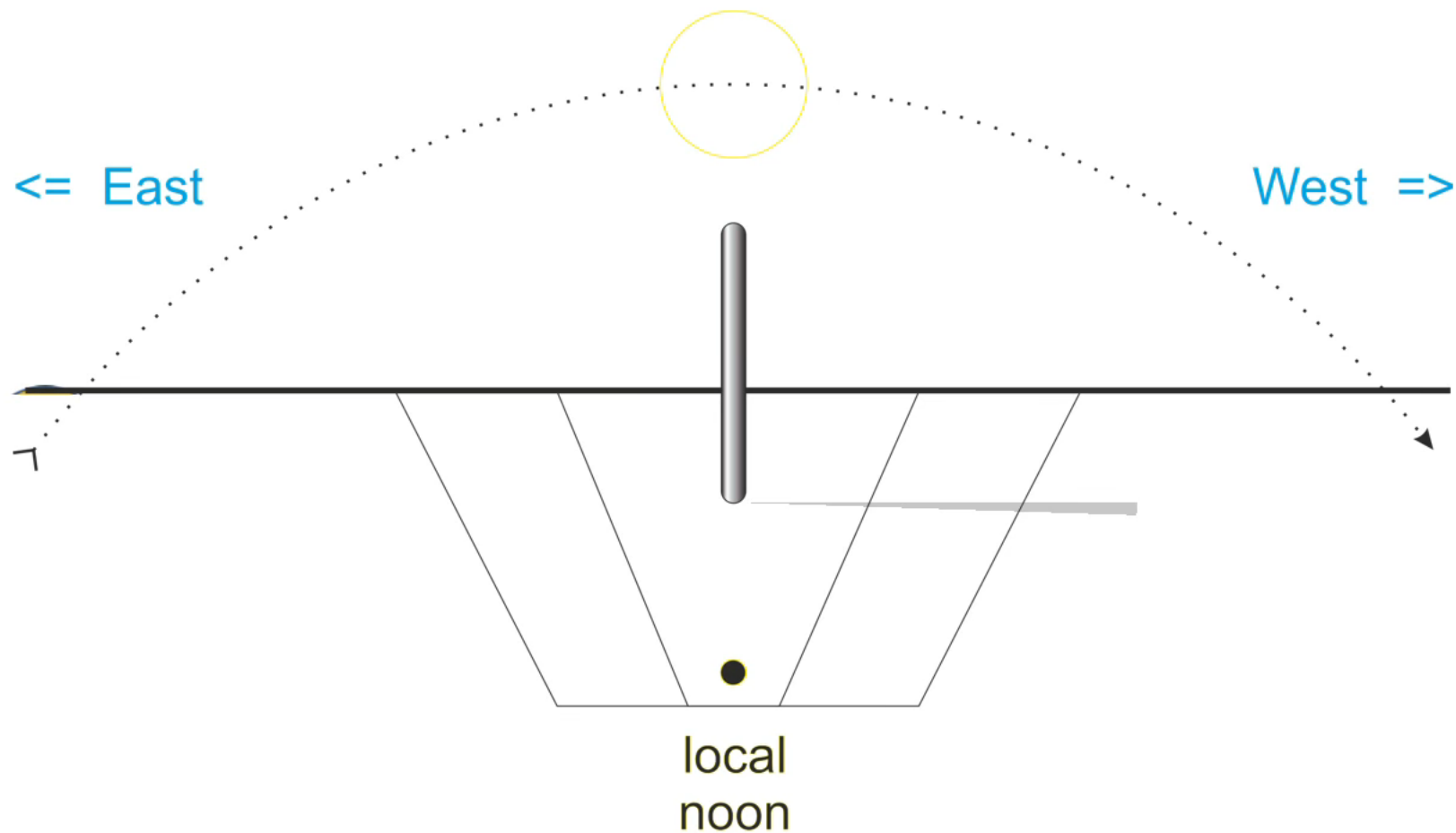
Moon Phases for Szczecin, Poland in 2018

Showing moon phases for: 2018

Lunation	New Moon		First Quarter		Full Moon		Third Quarter		Duration
1175					2 sty	03:24	8 sty	23:25	29d 19h 47m
1176	17 sty	03:17	24 sty	23:20	31 sty	14:26	7 lut	16:53	29d 18h 48m
1177	15 lut	22:05	23 lut	09:09	2 mar	01:51	9 mar	12:19	29d 16h 06m
1178	17 mar	14:11	24 mar	16:35	31 mar	14:36	8 kwi	09:17	29d 12h 46m
1179	16 kwi	03:57	22 kwi	23:45	30 kwi	02:58	8 maj	04:08	29d 9h 51m
1180	15 maj	13:47	22 maj	05:49	29 maj	16:19	6 cze	20:31	29d 7h 55m
1181	13 cze	21:43	20 cze	12:50	28 cze	06:53	6 lip	09:50	29d 7h 05m
1182	13 lip	04:47	19 lip	21:52	27 lip	22:20	4 sie	20:17	29d 7h 10m
1183	11 sie	11:57	18 sie	09:48	26 sie	13:56	3 wrz	04:37	29d 8h 04m
1184	9 wrz	20:01	17 wrz	01:14	25 wrz	04:52	2 paz	11:45	29d 9h 45m
1185	9 paz	05:46	16 paz	20:01	24 paz	18:45	31 paz	17:40	29d 12h 15m
1186	7 lis	17:01	15 lis	15:54	23 lis	06:39	30 lis	01:18	29d 15h 18m
1187	7 gru	08:20	15 gru	12:49	22 gru	18:48	29 gru	10:34	29d 18h 08m

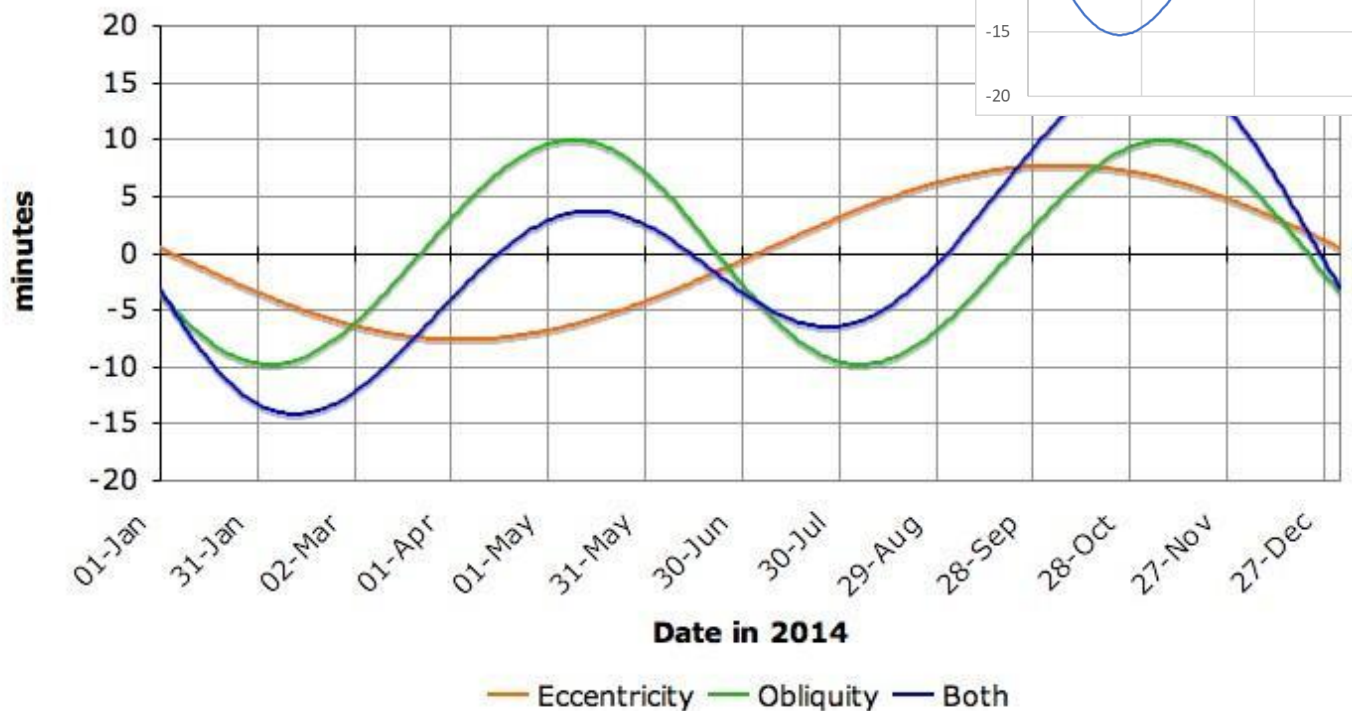
* All times are local time for Szczecin. Time is adjusted for DST when applicable. They take into account refraction. Dates are based on the Gregorian calendar.

Doba słoneczna - obserwowana

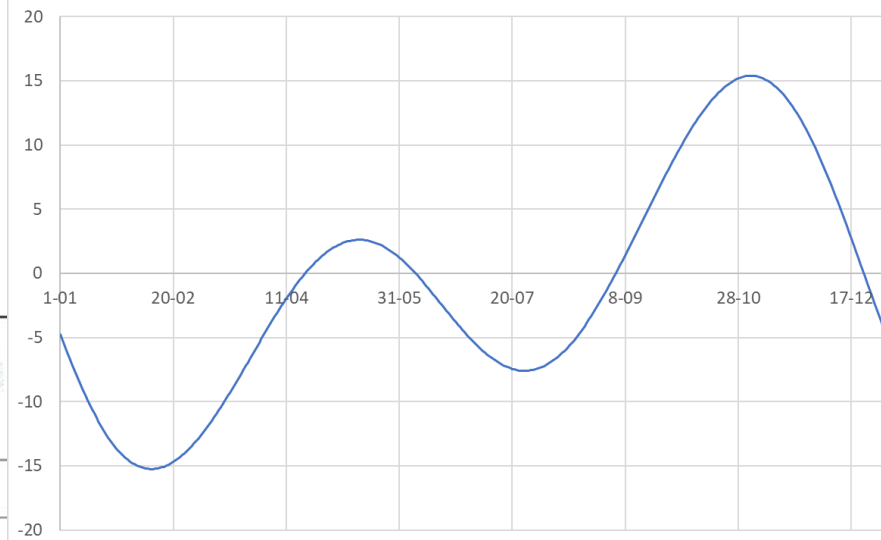

Doba słoneczna - średnia

Equation of Time Components

Difference in day length in 2018, Warszawa

Różnica pomiędzy dobą średnią a obserwowaną znana jest jako równanie czasu (the equation of time); różnice wynikają z pochylenia osi ziemskiej względem ekliptyki oraz ekscentryczności orbity ziemskiej

Średnia doba słoneczna

- Różnica, w postaci poprawki dodawanej lub odejmowanej od obserwowanej doby słonecznej , aby uzyskać średni czas słoneczny, nie przekracza 16 minut

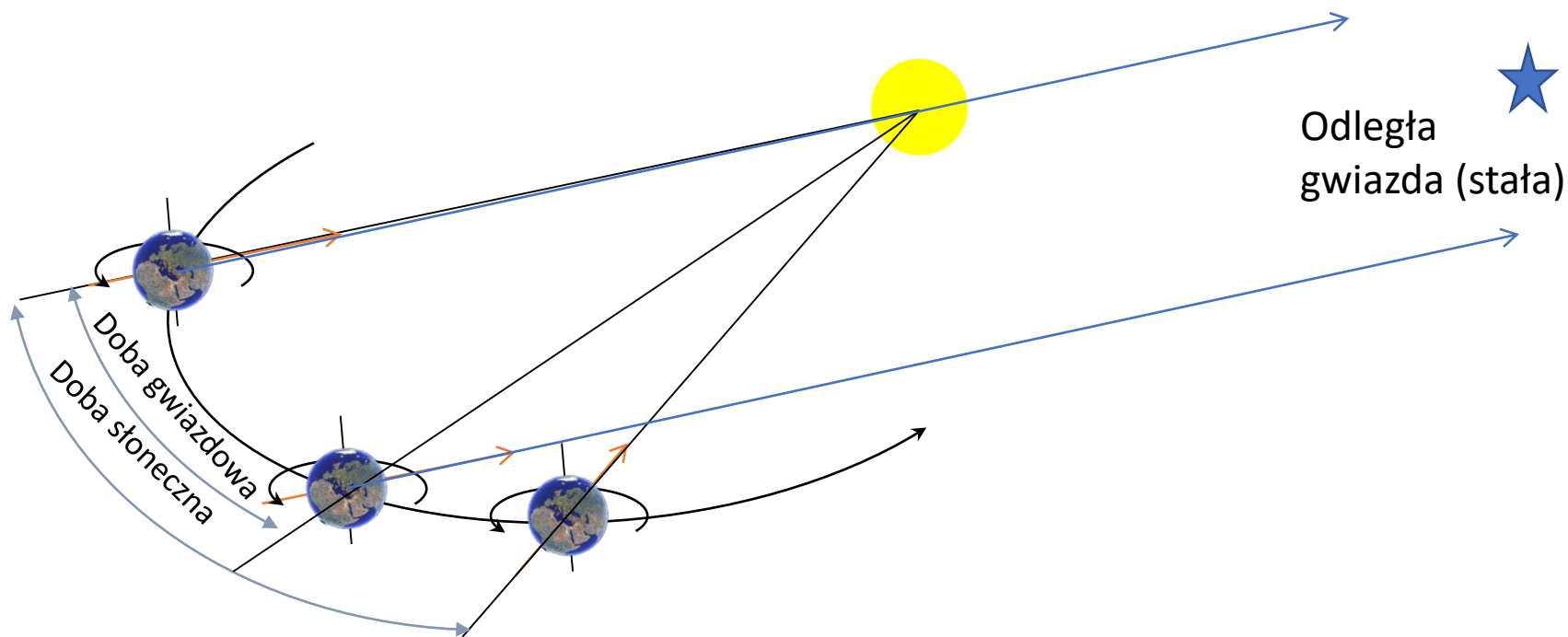
Mean solar day

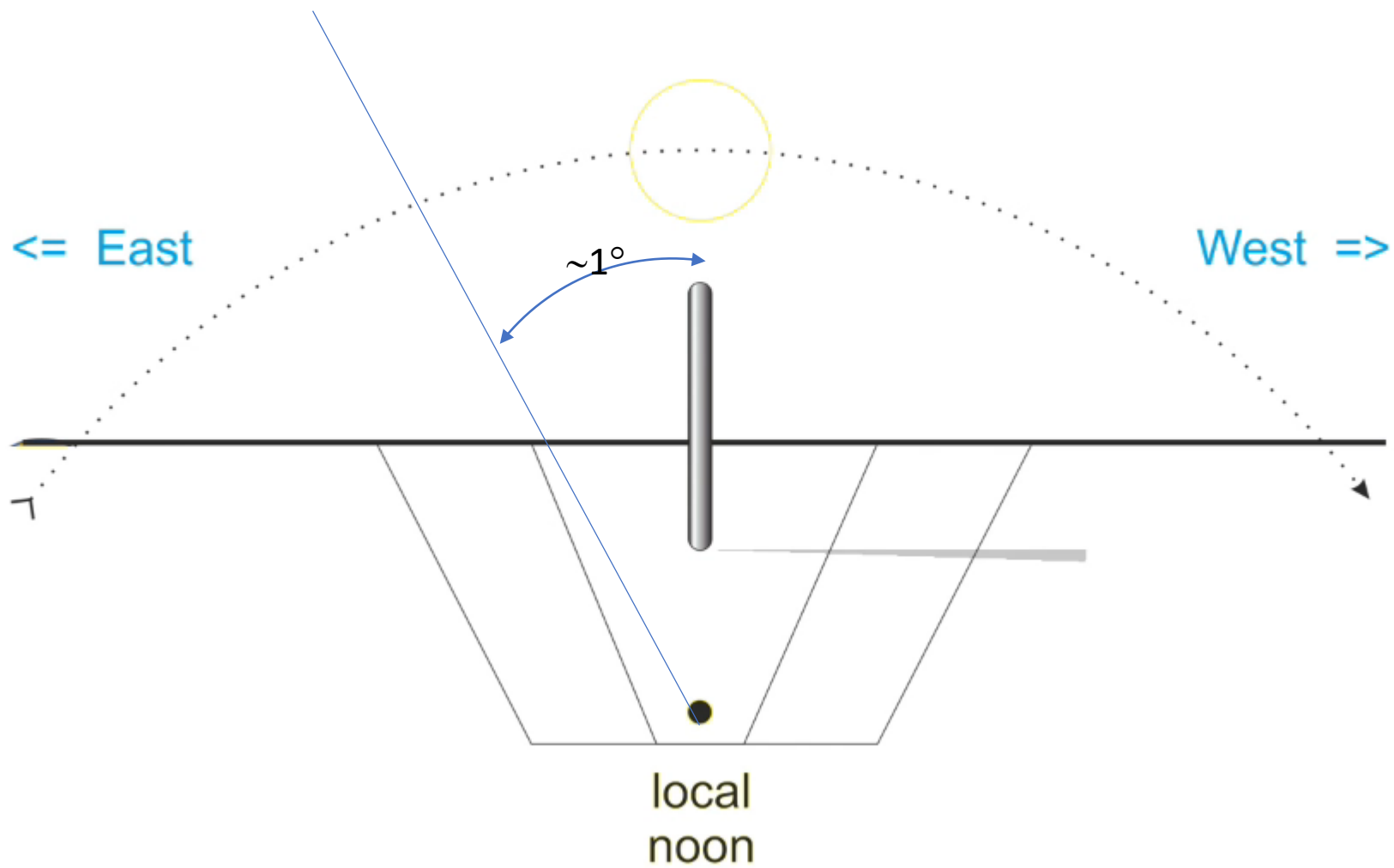
- Poprzednia skala czasu wykorzystująca średnią dobę słoneczną nazywała się GMT (Greenwich Mean Time)
- obecnie UT (Universal Time) = GMT
- Skala UT1 – to skala UT poprawiona o poprawkę związaną z ruchem biegunów (precesja, nutacja) (ok. 0.035 s)
- Skala UT2 – to skala UT1 dodatkowo poprawiona o sezonowe zmiany w prędkości obrotowej Ziemi
- Jako podstawowa jednostka czasu – sekunda – została zdefiniowana jako ułamek równy $1/86\,400$ średniej doby słonecznej ($24\text{h} \cdot 60\text{min} \cdot 60\text{sec}$).

Doba gwiazdowa (Sidereal day)

- 1 obrót Ziemi w ciągu 1 roku $\Rightarrow 360^\circ/365 \text{ dni} \approx 1^\circ \approx 4 \text{ minuty}$

Sideral day

Pomiar czasu

Nieregularności w obrotach Ziemi dookoła własnej osi powodują, że definicja sekundy jako część średniej doby słonecznej nie jest satysfakcjonująca. Dlatego obecnie sekundę definiuje się jako odpowiednią liczbą pełnych okresów drgań izotopu cezu 133.

- **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 2006 r. w sprawie legalnych jednostek miar**
 - sekunda — czas równy 9 192 631 770 okresom promieniowania odpowiadającego przejściu między dwoma nadsubtelnymi poziomami stanu podstawowego atomu cezu 133
- **SI Brochure: The International System of Units (SI) [8th edition, 2006; updated in 2014]**
 - The second is the duration of 9 192 631 770 periods of the radiation corresponding to the transition between the two hyperfine levels of the ground state of the caesium 133 atom.

TAI – International Atomic Time – międzynarodowy czas atomowy

IERS – International Earth Rotation and Reference Systems Service
(dawniej: International Earth Rotation Service) – instytucja
odpowiedzialna za utrzymanie skali czasu atomowego

01/01/1950 TAI był zsynchronizowany z UT1:

$$\text{TAI} - \text{UT1} = 0 \text{ [s]}$$

TAI ciągle odchyła się od UT1 z powodu zmienności ruchu obrotowego
Ziemi;

w 2015: $\text{TAI} - \text{UT1} = 36 \text{ [s]}$

UTC – Universal Time Coordinated

- Kompromis: sekunda si (tak jak w TAI) ale poprawiana okresowo o sekundy przestępne (leap seconds), aby być zgodną z UT1
- Jest średnią ważoną wskazań ok. 420 zegarów atomowych (TAI) rozmieszczonych na całym świecie:

$$\text{UTC} = \text{TAI} - n \text{ [s]}$$

- n – liczba całkowitych sekund przestępnych (leap seconds), która ulega zmianie aby różnica pomiędzy UTC – UT1 nie przekraczała +/- 0.9 [s] (IERS)

$$|\text{UTC} - \text{UT1}| < 0.9 \text{ [s]}$$

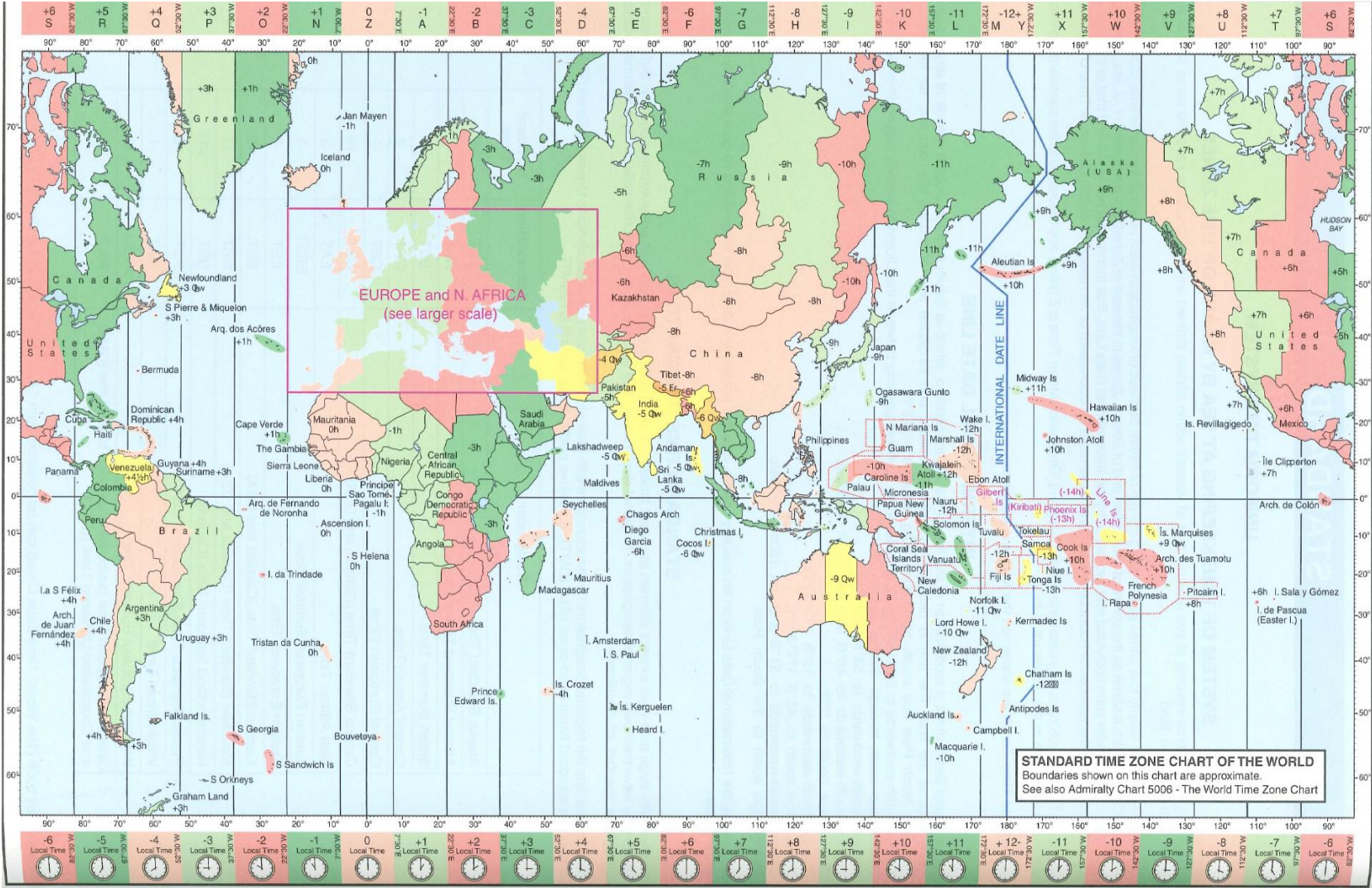
Positive leap second	TAI - UTC
30/06/1985	23
31/12/1987	24
31/12/1989	25
31/12/1990	26
30/06/1992	27
30/06/1993	28
30/06/1994	29
31/12/1995	30
30/06/1997	31
31/12/1998	32
31/12/2005	33
31/12/2008	34
30/06/2012	35
30/06/2015	36
31/12/2016	37

UTC – Universal Time Coordinated

- DUT1 – predicted difference between UTC and UT1 (0.1 s precision)

Start Date	Time	DUT1 Correction
2017-11-30	0000 UTC	+0.2 s
2017-06-29	0000 UTC	+0.3 s
2017-03-30	0000 UTC	+0.4 s
2017-01-26	0000 UTC	+0.5 s
2017-01-01	0000 UTC	+0.6 s
2016-11-17	0000 UTC	-0.4 s
2016-09-01	0000 UTC	-0.3 s
2016-05-19	0000 UTC	-0.2 s
2016-03-24	0000 UTC	-0.1 s
2016-01-31	0000 UTC	0.0 s
2015-11-26	0000 UTC	+0.1 s
2015-09-11	0000 UTC	+0.2 s
2015-07-01	0000 UTC	+0.3 s
2015-05-28	0000 UTC	- 0.7 s
2015-03-19	0000 UTC	- 0.6 s
2014-12-25	0000 UTC	- 0.5 s
2014-09-25	0000 UTC	- 0.4 s

Standard Times / Strefy czasowe

Standard Times / strefy czasowe

LEGAL TIME

The following list gives the decreed Legal Time in each territory. A negative prefix denotes Legal Times in advance of UT(GMT); a positive prefix, those behind UT(GMT).

Where there is a seasonal change from the Standard Time normally in force to Daylight Saving Time (DST) or Summer Time, details are given. An asterisk indicates that a territory is not expected to observe DST in the current year. DST dates followed by the letter E are estimates. Certain Islamic countries that observe DST may revert to their standard time during the 29 day period of Ramadan.

The list is amended in Section VI of the Weekly Edition of Admiralty Notices to Mariners as changes become known.

Standard Time Zone Charts of the World and of Europe & N. Africa are published on the preceding pages. See also Admiralty Chart 5006.

Territory	Standard Time	Daylight Saving Time		
			Begins (LT)	Ends (LT)
Açôres, Arquipélago dos (Portugal)	+1	0	Last Sunday in March 0000h	Last Sunday in October 0100h
Afghanistan	-4½	*		
Albania	-1	-2	Last Sunday in March 0200h	Last Sunday in October 0300h
Algeria	-1	*		
American Samoa	+11	*		
Amirantes, Les	-4	*		
Amsterdam, Île (France)	-5	*		
Andaman Islands (India)	-5½	*		
Andorra	-1	-2	Last Sunday in March 0200h	Last Sunday in October 0300h
Angola	-1	*		
Anguilla (UK)	+4	*		
Antigua	+4	*		
Argentina	+3	*		

GPS time / skala czasu GPS

- GPS posiada własną skalę czasu
- Różni się od UTC o prawie całkowita liczbę sekund:

where: $GPS_{time} - UTC = n \cdot s - C_t$

n – liczba pełnych sekund

C_t – poprawka wynosząca kilka nanosekunds

GPS time

- Czas GPS jest ciągłą skalą, nie używa sekund przestępnych aby synchronizować do czasu UT1, jak ma to miejsce w przypadku UTC
- 05.01.1980, w momencie uruchomienia systemu GPS, jego skala czasu była zsynchronizowana z UTC, a różnica do TAI wynosiła 19 sekund

local	2018-02-26 11:52:52	Monday	day 057	timezone UTC+1
UTC	2018-02-26 10:52:52	Monday	day 057	MJD 58175.45337
GPS	2018-02-26 10:53:10	week 1990	125590 s	cycle 1 week 0966 day 1
Loran	2018-02-26 10:53:19	GRI 9940	146 s until	next TOC 10:55:18 UTC
TAI	2018-02-26 10:53:29	Monday	day 057	37 leap seconds

<http://leapsecond.com/java/gpsclock.htm>

Koniec

